

УДК: 504.062

*А. В. Богославська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв*

АНАЛІЗ РІВНЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ЗАПОВІДНИКІВ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ

*A. V. Bogoslavka,
PhD of economic sciences, assistant professor of international economics,
Mykolayiv National University VA Sukhomlynsky*

ANALYSIS OF LAND RESERVES AND NATIONAL PARKS UKRAINE

У статті проведено оцінку рівня землекористування заповідників (природні і біосферні) та національних природних парків України у розрізі користувачів, підпорядкованості органам державного управління та регіонів (областей) України. Період дослідження охоплює 2010-2013 роки. Проаналізовано осподіл земель заповідників та національних природних парків в Україні у динаміці та у розрізі користувачів, склад та структуру земель заповідників та національних природних парків, розподіл земель заповідників та національних природних парків за органами державного управління в Україні, розподіл земель заповідників та національних природних парків за регіонами України. У результаті дослідження зроблено висновки про динаміку, тенденції та закономірності рівня землекористування заповідників та національних природних парків України.

This article provides an assessment of land reserves (natural and biosphere) and national parks Ukraine in terms of users, the subordination of public administration bodies and regions (oblasts) of Ukraine. Research period covers 2010-2013. The distribution of land reserves and national parks in Ukraine in dynamics and in terms of users, composition and structure of land reserves and national parks, sharing land reserves and national parks by state authorities in Ukraine, allocation of land reserves and national parks by region Ukraine. The study conclusions about the dynamics, trends and patterns of land reserves and national parks of Ukraine.

Ключові слова: землекористування, заповідник, національний парк, користувач, регіон, оцінка.

Keywords: land use, nature reserve, national park, a user region assessment.

Постановка проблеми. Характерними рисами розвитку рекреаційної сфери на сучасному етапі є нарощування рекреаційного потенціалу за рахунок створення поліфункціональних територій природно-заповідного фонду та все більш широкого їх залучення до рекреаційного використання. Стале екологічно безпечне природокористування на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду вимагає врахування екологічних, соціальних та економічних чинників, які визначають стан рекреаційних ресурсів та формують умови їх використання. Насамперед це стосується особливостей рекреаційного землекористування, що має значні відмінності як у природних, екологічних, так і в соціально-економічних аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти досліджуваної теми висвітлювалися у працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Так, питанням організації, планування рекреаційної діяльності, обґрунтування економічної доцільності рекреаційного природокористування присвячені роботи В.І. Азара, Н.В. Багрова, М. Бочварова, Ю.А. Веденіна, С.А. Генсирюка, І.П. Герасимова, М.С. Мироненко, М.С. Нижника, В.С. Преображенського, І.А. Тарасова, І.Т. Твердохлебова та ін.

Окремі аспекти проблеми управління територіальними рекреаційними системами і регіональними рекреаційними комплексами розроблені у працях В.І. Амоші, Л.Г. Богуша, П.В. Гудзя, М.І. Долішнього, І.М. Дишлового, А.І. Косаревського, В.К. Мамутова, Л.М. Черчик, Ю.Р. Шеляг-Сосонко.

Особливості та специфіка рекреаційного природокористування на природоохоронних територіях знайшли своє відображення в дослідженнях А.Ю. Александрової, О.Ф. Балацького, Д. Бішоп, М. Гріна, В.В. Дежкіна, В.Г. Єна, М.М. Кукурудзи, І.І.Музики, Ю.В. Панасовського, Ю.Г. Пузаченка, А.М. Рудика, А. Філіпса, А.В. Чуписа.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю наукового обґрунтування ролі і місця установ природно-заповідного фонду у розвитку сучасного рекреаційного господарства, а також необхідністю пошуку механізмів та інструментів забезпечення ефективного екологічно безпечного використання рекреаційних ресурсів об'єктів природно-заповідного фонду. На нашу думку, неможливо вирішити дане питання без детального аналізу сучасного рівня землекористування заповідників та національних природних парків України, що дасть можливість обґрунтувати практичні рекомендації щодо здійснення рекреаційної діяльності на природоохоронних територіях і впровадження механізмів стратегічного управління, спрямованих на підвищення ефективності використання рекреаційних ресурсів.

Постановка завдання. Провести оцінку рівня землекористування заповідників та національних природних парків України з метою встановлення динаміки тенденцій та закономірностей їх розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження рівня землекористування заповідників та національних природних парків доцільно проводити з декількома напрямками: у розрізі користувачів; у розрізі підпорядкованості органам державного управління; у розрізі регіонів (областей) України.

У цілому розподіл земель природно-заповідного фонду України в динаміці мало змінюється: порівняно з 2010 роком частка національних природних парків зросла на 3,0 в.п., відповідно частка природних та біосферних заповідників зменшилась на 0,1 та 2,9 в.п. (рис. 1).

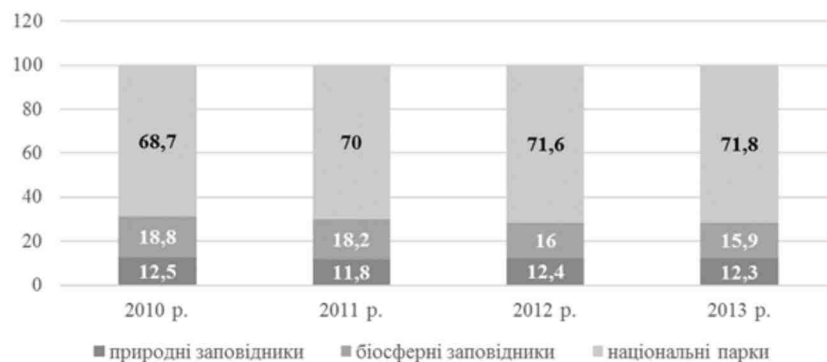

Рис. 1. Розподіл земель заповідників та національних природних парків в Україні, %

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Серед земель заповідників та національних природних парків, наданих в постійне користування, значно переважають лісові землі – їх частка складає 22,6 % від загальної площі земель та 48,8 % від земель, наданих в постійне користування (табл. 1).

Таблиця 1.
Склад та структура земель заповідників та національних природних парків України у 2013 році

Показник	Загальна площа, тис. га	У тому числі, землі надані в постійне користування			
		усього	з них:		
			сільськогосподарські землі	лісові землі	внутрішні води
Усього по Україні	1576,1	730,3	25,8	356,7	27,6
Структура загальної площі, %	100,0	46,3	1,6	22,6	1,8
Структура земель, наданих в постійне користування, %	-	100,0	3,5	48,8	3,8

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Розподіл земель заповідників та національних природних парків за користувачами має значні відмінності: найбільшою є частка земель, наданих у постійне користування, природним заповідникам – 84,0 % (табл. 2).

Таблиця 2.
Розподіл земель заповідників та національних природних парків за користувачами в Україні

Показник	Площа природно-заповідного фонду											
	2010 р.			2011 р.			2012 р.			2013 р.		
	усього, га	у т. ч. землі, надані об'єктам ПЗФ у постійне користування		усього, га	у т. ч. землі, надані об'єктам ПЗФ у постійне користування		усього, га	у т. ч. землі, надані об'єктам ПЗФ у постійне користування		усього, га	у т. ч. землі, надані об'єктам ПЗФ у постійне користування	
		га	%		га	%		га	%		га	%
Заповідники та національні природні парки – усього	1310475,1	610846,0	46,6	1382836,6	642521,6	46,5	1565215,4	723787,5	46,2	1576115,8	730274,9	46,3
у % до 2010 року	100,0	100,0	0,0	105,5	105,2	-0,1	119,4	118,5	-0,4	120,3	119,6	-0,3
з них:												
- природні заповідники	163359,0	160078,0	98,0	163359,0	163142,0	99,9	194231,8	163142,0	84,0	194232,2	163142,4	84,0
у % до 2010 року	100,0	100,0	0,0	100,0	101,9	1,9	118,9	101,9	-14,0	118,9	101,9	-14,0
- біосферні заповідники	246445,3	157291,2	63,8	250851,1	164800,0	65,7	250851,1	164798,9	65,7	250851,1	164798,9	65,7
у % до 2010 року	100,0	100,0	0,0	101,8	104,8	1,9	101,8	104,8	1,9	101,8	104,8	1,9
- національні природні парки	900670,8	293476,8	32,6	968626,5	314579,6	32,5	1120132,5	395846,6	35,3	1131032,5	402333,6	35,6
у % до 2010 року	100,0	100,0	0,0	107,5	107,2	-0,1	124,4	134,9	2,7	125,6	137,1	3,0

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Слід, проте, відмітити, що порівняно з 2010 роком частка таких земель у розпорядженні природних заповідників зменшилась на 14,0 в. п. При цьому на 3,0 в. п. пункти зросла частка земель, наданих у постійне користування, національним природним паркам – до 35,6 % у 2013 році.

У розрізі категорій земель заповідників та національних природних парків, які надані їм у постійне користування, найбільша частка припадає на ліси та лісовкриті площі (50,8 %), значною є також питома вага моря (23,5 %), а найменша – під забудованими землями (0,1 %).

Для природних заповідників структура земель, які надані їм у постійне користування, дещо інша: найбільшою так само є частка лісів та лісовкритих площ (64,2 %), проте питома вага моря значно менша (лише 6,5 %), в той час, як достатньо високою є питома вага відкритих заболочених земель (15,0 %).

В біосферних заповідниках найбільшою є частка земель під морем (47,9 %), значною також є частка лісів та лісовкритих площ (21,8 %) та питома вага відкритих заболочених земель (10,9 %).

Структура земель національних природних парків практично не відрізняється від загальної структури земельного природно-заповідного фонду України найбільша частка припадає на ліси та лісовкриті площі (57,2 %), значною є також питома вага моря (20,5 %), а найменша – під забудованими землями (0,1 %).

Іноді практично вся площа моря чи сільськогосподарських угідь знаходиться в розпорядженні одного об'єкту. Найяскравіше це простежується серед біосферних:

заповідників (в тому числі і через їх незначну кількість), де вся площа сільськогосподарських земель знаходиться в розпорядженні Карпатського біосферного заповідника (100,0 %), море майже повністю у розпорядженні Чорноморського біосферного заповідника (96,1 %), заболочені землі – Дунайського біосферного заповідника (95,2 %), ліси та лісовкриті площі – Карпатського біосферного заповідника (97,0 %).

Зрозуміло, що саме специфіка кожного окремого заповідника та національного природного парку визначає структуру його землекористування. Так, є заповідники та національні природні парки, де практично вся площа земель належить до однієї або двох категорій. Наприклад, у Канівському природному заповіднику Київського університету ім. Тараса Шевченка 90,1 % земель – це ліси та лісовкриті площі; у Природному заповіднику "Мис Мартьян" порівну землі розподілено між лісами та морем (по 50,0 %); у Нижньодністровському національному природному парку 94,8 % відкритих заболочених земель; у національних природних парках "Меотида" та "Білобережжя Святослава" відповідно 80,1 та 87,5 % земель під морем. Сто відсотків земель лише однієї категорії у Національному природному парку "Джарилгацький" (море), у Національному природному парку "Олешківські піски" (сільськогосподарські землі), у Приазовський національному природному парку (відкриті землі без рослинного покриву, або з незначним рослинним покривом) та у Національному природному парку "Кременецькі гори" (лісові землі).

Серед національних парків переважають такі, де майже вся площа під лісами. Зокрема у Яворівському національному природному парку (98,1 %), у Національному природному парку "Сколівські бескиди" (97,7 %), у Національному природному парку "Вижицький" (97,6 %), у Національному природному парку "Деснянсько-Старогутський" (99,5 %), у Національному природному парку "Гомільшанські ліси" (95,2 %), у Національному природному парку "Гуцульщина" (98,9 %) у Мезинському національному природному парку (97,3 %) та ін.

Розподіл земель заповідників та національних природних парків за органами державного управління у 2013 році свідчить про значне їх переважання за кількістю у підпорядкуванні Міністерства екології та природних ресурсів України (39, що складає 60,9 % від загальної кількості), що цілком зрозуміло (табл. 3).

За структурою землеволодіння найвища питома вага земель природно-заповідного фонду також знаходиться у розпорядженні Міністерства екології та природних ресурсів України (64,4 %), а найменша – Міністерства освіти і науки України (0,3 %) (рис. 2).

Таблиця 3.
Розподіл земель заповідників та національних природних парків за органами державного управління в Україні у 2013 році

Органи державного управління та установи*	Кількість об'єктів природно-заповідного фонду	Площа природно-заповідного фонду, га		Частка земель, наданих об'єктам ПЗФ у постійне користування, у загальній площі ПЗФ, %
		усього	з неї: землі, надані у постійне користування	
Всі органи державного управління	64	1576115,8	814968,1	46,3
Міністерство екології та природних ресурсів України	39	1014684,4	666327,4	34,3
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України	2	4111,5	-	100,0
Національна академія аграрних наук України	2	33547,6	22009,9	34,4
Державне агентство лісових ресурсів України	15	308476,7	80921,5	63,8
Державне управління справами	1	44175,0	-	100,0
Національна академія наук України	5	171120,6	45709,3	73,3

* назви органів управління наведено у відповідності до їх назв у 2013 році

Примітка: розраховано за даними Державної служби статистики України [1]

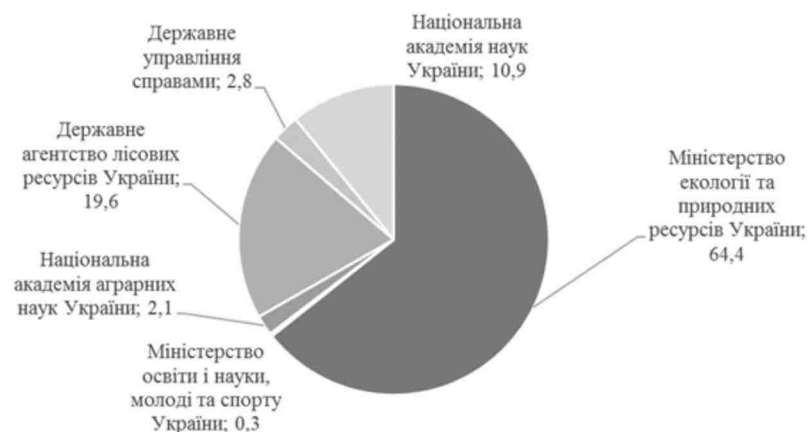

Рис. 2. Структура земель природно-заповідного фонду за органами державного управління в Україні у 2013 році, %

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

У динаміці показники розподілу земель заповідників та національних природних парків за органами державного управління в Україні з 2010 року практично не змінюються: зросла їх загальна чисельність та площа у підпорядкуванні Міністерства екології та природних ресурсів України (відповідно на 16 одиниць та 226,7 тис га) і Державного агентства лісових ресурсів України (відповідно на 3 одиниці та 38,8 тис. га).

Розподіл земель за їх категоріями, переважно, відповідає функціям та призначенню відповідних органів державного управління. Проте, майже у всіх управлінських структурах переважає частка земель під лісами та лісовкритими площами. Виключенням є Національна академія аграрних наук України та Національної академії наук України, де в структурі земель природно-заповідного фонду найбільша частка земель це сухі відкриті землі з особливим рослинним покривом (95,8 %) та внутрішні води і море (66,9 %) відповідно. У цьому контексті хочеться відмітити той факт, що в структурі земель природно-заповідного фонду Національної академії наук України взагалі відсутні землі сільськогосподарського призначення, причому лише в цій установі серед усіх досліджуваних. Натомість доволі значною (крім Міністерства екології та природних ресурсів України) є їх частка від загальної площі сільськогосподарських угідь земель природно-заповідного фонду в розпорядженні Державного агентства лісових ресурсів України.

Спостерігається значна строкатість розподілу земель заповідників та національних природних парків за регіонами: найбільше таких земель в Хмельницькій (261,3 тис. га), Херсонській (212,7 тис. га) та Закарпатській (146,3 тис. га) областях; найменше – у Черкаській (2,0 тис. га), Дніпропетровській (3,8 тис. га) та Луганській (5,4 тис. га) областях (рис. 3).

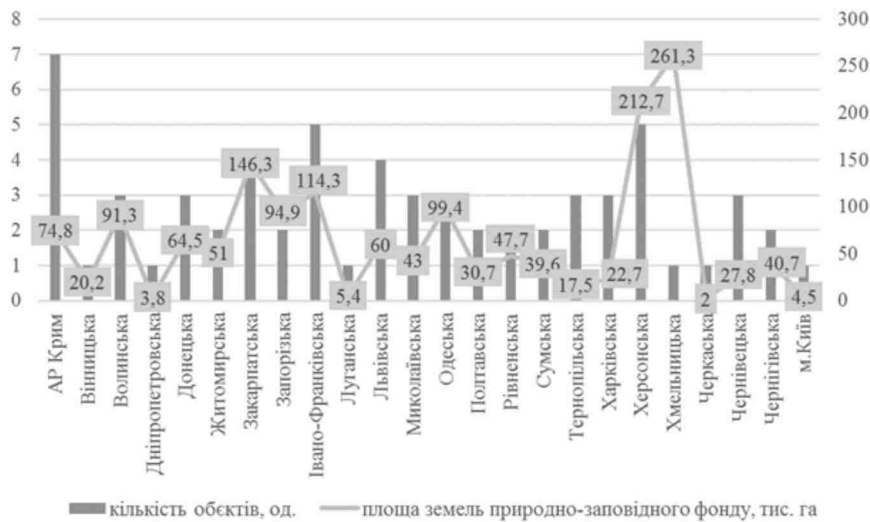

Рис. 3. Розподіл земель заповідників та національних природних парків за регіонами України у 2013 році

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Слід відміти, що саме у найменш забезпечених землями заповідниках та національних природних парках областей України такі землі стовідсотково (у Луганській області – на 96,3 %) знаходяться у постійному користуванні. На противагу, у Хмельницькій, Херсонській та Закарпатській областях відсоток земель наданих у постійне користування, значно менший: відповідно 1,7, 76,0 та 64,7 %. Нижче 50-и відсоткового бар'єру за показником земель, наданих у постійне користування, знаходяться показники у Житомирській (39,6 %), Закарпатській (10,0 %), Одеській (29,3 %), Полтавській (25,4 %), Сумській (48,0 %), Харківській (18,1 %) та Чернігівській (32,4 %) областях.

За питомою вагою угідь земель природно-заповідного фонду лісові землі переважають практично у всіх областях України, крім Запорізької області, де найбільшою є частка внутрішніх вод (71,6 %). Слід також відмітити, що в Полтавській області переважають інші землі (83,0 %), в Одеській, Черкаській та Полтавській взагалі відсутні землі сільськогосподарського призначення (табл. 4).

Таблиця 4.

Розподіл земель заповідників та національних природних парків, наданих в постійне користування, за регіонами України у 2013 році

Адміністративна одиниця	Землі, надані в постійне користування						
	усього, тис. га	з них:					
		сільськогосподарські землі		лісові землі		внутрішні води	
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Україна	730,3	25,8	3,5	356,7	48,8	27,6	3,8
АР Крим	70,0	1,1	1,6	40,7	58,1	0,6	0,9
Вінницька	16,5	0,1	0,6	16,4	99,4	-	-
Волинська	31,8	0,1	0,3	17,3	54,4	6,3	19,8
Дніпропетровська	3,8	0,1	2,6	1,6	42,1	0,5	13,2
Донецька	33,2	0,1	0,3	11,4	34,3	-	-
Житомирська	20,2	-	-	17,8	88,1	-	-
Закарпатська	94,6	4,1	4,3	85,2	90,1	0,4	0,4
Запорізька	9,5	-	-	0,7	7,4	6,8	71,6
Івано-Франківська	63,0	2,8	4,4	56,7	90,0	0,2	0,3
Луганська	5,2	0,5	9,6	0,6	11,5	-	-
Львівська	34,8	1,4	4,0	30,8	88,5	0,2	0,6
Миколаївська	32,9	2,0	6,1	1,2	3,6	1,3	4,0
Одеська	29,1	-	-	0,0	0,0	4,3	14,8
Полтавська	7,8	-	-	1,3	16,7	-	-
Рівненська	43,9	-	-	21,3	48,5	0,6	1,4
Сумська	19,0	4,0	21,1	8,5	44,7	0,9	4,7
Тернопільська	10,7	0,1	0,9	10,5	98,1	-	-
Харківська	4,1	0,1	2,4	3,2	78,0	0,1	2,4
Херсонська	161,7	8,8	5,4	0,4	0,2	5,1	3,2
Хмельницька	4,5	-	-	2,7	60,0	-	-
Черкаська	2,0	-	-	1,8	90,0	0,1	5,0
Чернівецька	16,9	0,3	1,8	13,2	78,1	0,1	0,6
Чернігівська	13,2	0,2	1,5	11,6	87,9	0,1	0,8
м. Київ	1,9	-	-	1,8	94,7	-	-

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Така ситуація пояснюється двома фактами: по-перше, не у всіх областях є об'єкти природно-заповідного фонду, або представлені лише окремі з них (природні заповідники, біосферні заповідники чи природні національні парки); по-друге, не всі об'єкти природно-заповідного фонду мають у своєму розпорядженні окремі категорії та види земель.

Так, біосферні заповідники є лише в трьох областях України: Закарпатській, Одеській та Херсонській (табл. 5). При цьому, сільськогосподарські землі повністю знаходяться в розпорядженні Карпатського біосферного заповідника, 60 % земель під внутрішніми водами зосереджено у Дунайському біосферному заповіднику (Одеська область), в Херсонській області найвища питома вага сухих відкритих земель з особливим рослинним покривом та землі під морем (відповідно 92,9 та 96,1 %).

Таблиця 5.

Розподіл земель біосферних заповідників, наданих в постійне користування, за регіонами України у 2013 році

Адміністративна одиниця	Землі, надані в постійне користування		
	усього, тис.	з них:	

	га	сільськогосподарські землі		лісові землі		внутрішні води	
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Україна	164798,9	2708,5	1,6	35088,5	21,3	4386,2	2,7
Закарпатська	39485,8	2708,5	6,9	34868,3	88,3	159,8	0,4
Одеська	23380,6	-	-	37,0	0,2	2541,0	10,9
Херсонська	101932,5	-	-	183,2	0,2	1685,4	1,7

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

В одинадцяти областях України відсутні природні заповідники. Майже в усіх заповідниках переважають лісові землі: лише в Дніпропетровській, Донецькій Миколаївській та Луганській областях частка лісових земель складає менше 50 % (табл. 6).

Таблиця 6.

Розподіл земель природних заповідників, наданих в постійне користування, за регіонами України у 2013 році

Адміністративна одиниця	Землі, надані в постійне користування						
	усього, тис. га	з них:					
		сільськогосподарські землі		лісові землі		внутрішні води	
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Україна	163142,4	1870,6	1,1	103278,7	63,3	1958,5	1,2
АР Крим	63854,6	1055,9	1,7	40703,5	63,7	646,3	1,0
Волинська	2975,7	-	-	1849,2	62,1	18,7	0,6
Дніпропетровська	3759,4	87,1	2,3	1574,3	41,9	509,7	13,6
Донецька	3335,7	-	-	466,1	14,0	9,2	0,3
Житомирська	20104,0	19,7	0,1	17842,6	88,8	9,2	0,0
Івано-Франківська	5344,5	23,8	0,4	4815,7	90,1	20,3	0,4
Луганська	5186,0	488,6	9,4	618,8	11,9	14,8	0,3
Львівська	2084,5	17,0	0,8	1929,0	92,5	-	-
Миколаївська	1675,5	35,0	2,1	36,7	2,2	-	-
Рівненська	42274,2	38,6	0,1	21266,0	50,3	605,2	1,4
Тернопільська	10521,0	104,9	1,0	10350,8	98,4	21,9	0,2
Черкаська	2027,0	-	-	1826,0	90,1	103,0	5,1

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

В Донецькій та Миколаївській областях переважає частка сухих відкритих земель з особливим рослинним покривом (відповідно 63,0 та 93,7 %); в Луганській області – відкриті землі без рослинного покриву, або з незначним рослинним покривом (52,2 %).

У загальній площі земель природних заповідників, наданих в постійне користування, найвищу питому вагу серед областей України займають АР Крим (39,1 % та Рівненська область (25,9 %). Так само, АР Крим разом з Луганською областю є лідерами за часткою лісових земель (відповідно 39,4 та 20,6 %) та землями під внутрішніми водами (відповідно 33,0 та 30,9 %). За часткою сільськогосподарських також переважають АР Крим та Луганська область – відповідно 56,4 та 26,1 %.

Серед областей України в АР Крим, Житомирській, Дніпропетровській, Луганській, Рівненській та Черкаській областях у розпорядженні природних національних парків взагалі відсутні сільськогосподарські та лісові землі, а також внутрішні води.

З найбільшою часткою сільськогосподарських земель від загальної площі парків, наданих в постійне користування, є парки Тернопільської (100 %) та Сумської (20,9 %) областей; з найвищою часткою лісових земель – парки м. Києва (94,7 %), Вінницької (99,1 %) та Закарпатської (91,3 %) областей (табл. 7).

У загальній площі земель національних природних парків, наданих в постійне користування, найвищу питому вагу серед областей України займають Закарпатська (13,7 %), Івано-Франківська (14,3 %) та Херсонська (14,9 %) області. Закарпатська разом з Івано-Франківською областю є також лідерами за часткою лісових земель – відповідно 23,1 та 23,7 %. За часткою сільськогосподарських земель значно переважають Сумська, Херсонська та Івано-Франківська області - відповідно 18,7, 17,0 та 12,9 %. За часткою земель під внутрішніми водами найбільші значення спостерігаються у Запорізькій (31,8 %), Волинській (29,4 %) та Херсонській (16,0 %) областях.

Таблиця 7.

Розподіл земель національних природних парків, наданих в постійне користування, за регіонами України у 2013 році

Адміністративна одиниця	Землі, надані в постійне користування						
	усього, тис. га	з них:					
		сільськогосподарські землі		лісові землі		внутрішні води	
		тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Україна	402333,6	21252,2	5,3	218336,8	54,3	21282,2	5,3
АР Крим	6150,0	-	-	-	-	-	-
Вінницька	16518,0	116,5	0,7	16362,5	99,1	-	-
Волинська	28844,5	140,9	0,5	15467,8	53,6	6260,1	21,7
Донецька	29836,2	68,0	0,2	10950,1	36,7	-	-
Закарпатська	55151,6	1428,7	2,6	50336,0	91,3	288,2	0,5
Запорізька	9524,0	22,9	0,2	699,9	7,3	6761,9	71,0
Івано-Франківська	57729,0	2742,3	4,8	51845,6	89,8	229,9	0,4
Львівська	32718,4	1269,4	3,9	28878,2	88,3	151,2	0,5
Миколаївська	31238,5	1692,5	5,4	1692,5	5,4	1305,9	4,2
Одеська	5722,1	169,0	3,0	-	-	1730,6	30,2
Полтавська	7742,4	-	-	1315,0	17,0	-	-
Рівненська	1647,6	-	-	-	-	-	-
Сумська	18945,8	3965,1	20,9	8492,5	44,8	900,8	4,8
Тернопільська	137,0	137,0	100,0	-	-	-	-
Харківська	4051,6	122,4	3,0	3228,4	79,7	54,4	1,3
Херсонська	59845,3	3622,3	6,1	233,0	0,4	3413,0	5,7
Хмельницька	4515,8	1,0	0,0	2661,2	58,9	5,4	0,1
Чернівецька	16897,7	255,8	1,5	13175,7	78,0	53,8	0,3
Чернігівська	13230,0	154,8	1,2	11634,0	87,9	86,6	0,7
м. Київ	1888,2	-	-	1787,8	94,7	40,4	2,1

Примітка: розраховано автором за даними Державної служби статистики України [1]

Висновки. Узагальнюючи, можемо зазначити, що розподіл земель природно-заповідного фонду України в динаміці мало змінюється, але спостерігаються відмінності відносно забезпеченості об'єктів природно-заповідного фонду землями, наданими їм у постійне користування, розподілу земель заповідників національних природних парків за регіонами та органами державного управління України. Зазначені чинники мають значний вплив на економічні результати діяльності об'єктів природно-заповідного фонду, причому залежність між визначеними факторами та результативністю не завжди є прямою та позитивною, що потребує більш детального дослідження економічної діяльності територій природно-заповідного фонду.

Література.

1. Заповідники та національні природні парки України [Електронний ресурс] : статистичний бюлетень 2013 рік / Державна служба статистики України. - Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References.

1. Reserves and national parks Ukraine [Electronic resource]: statistical bulletin 2013 / State Statistics Service of Ukraine. – Access mode : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Стаття надійшла до редакції 20.07.2014 р

ТОВ "ДКС Центр"